Enerģētikas un vides aģentūrai
e-pasts: pasts@eva.gov.lv

SIA "K2 Ventum"
e-pasts: info@k2ventum.lv

Par SIA "K2 Ventum" ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu paredzētajai darbībai: "K2 Ventum vēja elektrostaciju parka būvniecība un 330/110kV elektropārvades pieslēguma izveide Dienvidkurzemes novadā un Kuldīgas novadā"

SIA "K2 Ventum" 2025. gada 30. jūnijā Dienvidkurzemes novada Pāvilostas kopienā sabiedriskajā apspriešanā prezentēja ietekmes uz vidi (IVN) novērtējuma ziņojumu (turpmāk – ziņojums), iecerei būvēt līdz 46 vēja elektrostacijas (VES) (katras VES jauda ~7,2 MW ar kopējo VES parka jaudu līdz ~332 MW). VES maksimālais augstums ~250 m, maksimālais rotora diametrs ~170 m.

Izvērtējot ziņojumu, SIA "K2 Ventum" ietekmes uz vidi izvērtējumā atklāj turpmāk minētus būtiskus trūkumus.

1. ***Ziņojuma 4.14.2. apakšpunkts***.

Eļļošanas sistēmas defekti ar eļļas noplūdi.

Ziņojumā nav ietverta patiesa informācija par VES transmisijas eļļas regulāru nomaiņu, tāda informācija nav arī SIA "Vides eksperti" atzinumā, kas pievienots ziņojuma 57. pielikumā.

Eļļas maiņas intervāli VES transmisijas un eļļošanas sistēmās ir atkarīgi no konkrētā turbīnas modeļa, izmantotās eļļas veida un ekspluatācijas apstākļiem. Inženiertehniskā nozarē ražotāju noteikta vispāratzīta prasība, kura atzīta par labāko praksi ("best practice") vēja enerģētikas nozarē, gan Eiropā, gan Pasaulē nosaka, ka tipiskais eļļas maiņas intervāls ir ik pēc 3–5 gadiem vai vidēji pēc VES 30000 – 50000 darbības stundām vai atbilstoši eļļas stāvoklim, veicot regulāru analīzi, eļļas nolietojuma un piesārņojuma pakāpes noteikšanai.

SIA "K2 Ventum" ziņojumā nav norādījis šo faktu par VES transmisijas un darba eļļas nomaiņas prasību.

Ziņojumā ir norādīts, ka VES lietotā transmisijas eļļa klasificēta kā bīstamais atkritums. Tomēr nav norādīta informācija par izlietotās eļļas maiņas intervālu un utilizāciju, kad piemērojami stingri normatīvie akti, gan ES, gan Latvijas līmenī.

SIA "K2 Ventum" nav izstrādājis VES bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plānu, no kura sabiedrība varētu gūt priekšstatu par bīstamo atkritumu:

- apjoma uzskaiti (litros vai tonnās gadā);
- pārkraušanas procedūru;
- avārijas gadījumā, iespējamo videi nodarīto kaitējumu, tostarp naudas izteiksmē;
- avārijas situāciju rīcības plāna izvērtējumu

Saskaņā ar ūdens resursu aizsardzības prasībām, VES teritorijā jāizbūvē aizsargsistēmas (piemēram, eļļas aiztures tvertnes), lai novērstu iespējamās noplūdes infiltrāciju gruntsūdeņos vai ūdenstilpnēs.

2. ***Ziņojuma 4.14.4. apakšpunkts.***

2.1. "VES rotora lāpstiņu apledojuma veidošanās ar sekojošu ledus gabalu krišanu" šeit ietverts apgalvojums, ka uz konkrēto VES parku apledošana un tās saistītie riski nav attiecināmi, to, SIA "K2 Ventum" ieskatā, pierādot SIA "Vides eksperti" veikts detalizēts riska aprēķins un pilns novērtējums (ziņojuma 57. pielikums).

Ziņojuma 57. pielikuma 1.3. punktā ietverts aprēķins ledus krišanas attālums VES, kurai maksimālais masta augstums ir 168,5 metri, rotora diametrs 170 metri, pieņemot, ka vēja ātrums

ir 22 m/sekundē. Līdz ar to, SIA "Vides eksperti" Vides risku un avārijas situāciju prognoze, kas ziņojuma 57. pielikums, pēc būtības nav attiecināma SIA "K2 Ventum" plānotajām VES, jo SIA "K2 Ventum" iecerējis būvēt 285 m augstas VES, kam rotoru lāpstiņu diametrs 175 metri.

Turklāt ziņojums nesatur risku analīzi, SIA "K2 Ventum" iecerētā mēroga VES konstrukcijas Latvijas klimatiskajos apstākļos rada objektīvus riskus saistībā ar apledošanu klimata aukstajā sezonā. Latvijas klimats atbilst "auksto klimatu" kategorijai (mitrs un auksts ziemā/rudenī/pavasarī), tāpēc starptautiskie pētījumi, piemēram, Skandināvijas, Somijas un Īrijas[1] institūtu pētījumi ir tieši pielietojam arī Latvijas apstākļiem. Apledojums uz VES lāpstiņām veidojas galvenokārt šādos meteoroloģiskajos apstākļos:

- Gaisa temperatūra starp –2 °C un +2 °C,
- Augsts relatīvais gaisa mitrums vai migla,
- Nokrišņi vai gaisa piesātinājums ar ūdens pilieniem,
- Spēcīgs vējš, kas paātrina kondensāta uzkrāšanos un sasalšanu.

Latvijā šādi apstākļi vērojami regulāri, īpaši piejūras rajonos, kas ir atklātas, vējainas vietas. Minētie pētījumi pierāda, apledojuma veidošanās uz rotora lāpstiņām rada būtisku risku videi. VES ar šādiem parametriem (kopējais lāpstiņu rādiuss – 175 m) būtiski pārsniedz tradicionālo infrastruktūru augstumu un atrodas augstuma zonā, kur bieži veidojas migla, gaisa piesātinājums ar mitrumu, kas sasalst pie minētās gaisa temperatūras.

Ņemot vērā, ka SIA "K2 Ventum" iecerētā VES būvniecība paredzēta meža vidē un apbūvējamā teritorija ir starp diviem dabas liegumiem, tad lielākais kaitējums paredzams tieši savvaļas dzīvniekiem un putniem, ņemot vērā klimata īpatnības un bioloģiskās daudzveidības aizsardzības aspektus.

Putniem VES apledojušas lāpstiņas rada būtiski augstāku sadursmes risku, redzamības samazināšanās miglainos un aukstos laikapstākļos padara rotējošās lāpstiņas grūtāk uztveramas. Putni bieži koncentrējas atklātās teritorijās, kāda būs arī SIA "K2 Ventum" VES teritorija. Tas palielina sadursmes varbūtību. Lielo lāpstiņu kustība apledojušā stāvoklī ir neparedzamāka, tādējādi samazinot putnu spēju laikus izvairīties.

Zīdītāji, īpaši aļņi, brieži stirnas, mežacūkas, kas ir samērā lieli dzīvnieki un kas uzturas atklātās pļavās vai meža malās, ar lielu ticamību gūs traumas no krītošiem ledus gabaliem, kas var tikt izmesti vairāk nekā 100 metru attālumā no turbīnas. Dzīvnieki kļūs tramīgi vai stresa stāvoklī ilgstošas trokšņu emisijas dēļ, īpaši, ja mainās skaņas frekvences apledošanas laikā.

Atbilstoši Civilās aizsardzības un katastrofu pārvaldīšanas likuma 5. pantam, riska identificēšana, analīze un izvērtēšana ir neatņemama infrastruktūras plānošanas sastāvdaļa. Vides risku izvērtējums, kurā nav ņemti vērā faktiskie kritēriji un atskaites punkti, nerada ticamību riska novērtējumam un nerada ticamību riska neiespējamībai.

Turklāt Dabas aizsardzības likums un saistītie ES normatīvie akti (piemēram, Eiropas Kopienas Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību un Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību) uzliek dalībvalstīm pienākumu samazināt VES negatīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību. Izskatāmajā gadījumā, SIA "K2 Ventum" plānotā iecere neatbilsts minētajos normatīvajos aktos noteiktajiem principiem.

2.2. Ziņojumā nav sniegta informācija par izmantoto vielu ķīmisko sastāvu un klasifikāciju, kuras plānotas lietošanai VES lāpstiņu pārklājumos vai aktīvajās atkausēšanas sistēmās (piemēram, fluoru saturoši pārklājumi, glikola bāzes šķidrumi, nanodaļiņas). Šāda informācija ir būtiska, lai novērtētu vielu potenciālo kaitīgumu ūdens organismiem, gruntsūdeņiem un augsnei, kā arī nonākot minētājā vidē rada bīstamību, gan dzīvnieku, gan cilvēku veselībai.

[1] https://www.sciepublish.com/article/pii/284?utm_source=chatgpt.com

3. Papildu iepriekš minētajam, ziņojumā nav sniegta pietiekama un pārbaudāma informācija.
   - Nav izvērtēts iespējamais piesārņojuma risks, ko rada, dažādu VES izmantoto vielu izdalīšanās lietus ūdeņu, vējā izkliedētu daļiņu vai mehāniskas erozijas ceļā, kā arī to uzkrāšanās apkārtējā vidē ilgtermiņā.
   - Nav veikts risku modelējums vai izkliedes simulācija (piemēram, PBT vielu vai PFAS noturība vidē, nokrišņu noteces ceļi), kā to paredz Eiropas Savienības normatīvie akti un REACH regula attiecībā uz vielām ar ilgstošu ietekmi uz vidi.
   - Nav nodrošinātas sabiedrības tiesības uz pilnvērtīgu informāciju par vides riskiem, kā to nosaka Ārhūsas konvencija un Latvijas normatīvie tiesību akti.
   - Nav informācija par vēja turbīnu lāpstiņu pretapledojuma pārklājumu vai aktīvo atkausēšanas vielu sastāvu (ķīmiskais nosaukums, CAS Nr., izcelsme, SDS);
   - Nav uzrādītas VES rotora lāpstiņu pārklājumā izmantotās vielas atbilstoši *hazard* (H) klasifikācijai[2] saskaņā ar CLP;
   - Nav norādīts rotora lāpstiņu pretapledojuma pārklāšanai gadā lietojamo, nolietoto un vidē potenciāli nonākošo vielu daudzumu (kg vai l);
   - Nav norādīti iespējamiem emisiju ceļiem **(**noteces ūdeņi, virszemes notekas, aerosoli u. c.);
   - Nav informācija par pārklājuma mikrodaļiņu uzkrāšanos augsnē, gruntsūdeņos, dzīvajos organismos;
   - Nav vides risku un piesārņojumu novēršanas un kontroles pasākumu analīze (notekūdeņu savākšana, filtri, barjeras, monitoringa sensori);
   - Nav uzskaitīti visi bīstamie atkritumi un to kods, nav arī licencēta atkritumu apsaimniekotāja dati un atkritumu pārvadājuma maršruti.

4. Ministru kabineta 2015. gada 13. janvāra noteikumu Nr. 18 "Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību" 19. punkts nosaka, ka IVN ziņojumā jāsniedz informācija par paredzētajā darbībā lietotajām ķīmiskajām vielām, to īpašībām, daudzumu un risku videi.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/52/ES (2014. gada 16. aprīlis) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu, nosaka pamatmērķi, paredzot apturēt bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un ekosistēmu pakalpojumu degradāciju un tos atjaunot gadījumos, kad tas iespējams. Tostarp Direktīvas preambulas 32., 33. un 34. punktā ietverts princips par nodrošināt, ka sniegtā informācija ir pilnīga un augsta līmeņa kvalitātē.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/es (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu preambulas 2.punktā nosaka ņemt vērā piesardzības principu, lai ietekme uz vidi jāvērtē pēc iespējas agrākā stadija, visu tehniskās plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesu stadijā, lai nenāktos vēlāk labot videi nodarīto kaitējumu.

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķimikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu **(**REACH) regula un CLP regula (EK) Nr. 1272/2008 pieprasa klasificēt un novērtēt visus bīstamos ķīmiskos savienojumus, tostarp pretapledojuma pārklājumu sastāvdaļas.

Eiropas Padomes Direktiva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris) ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā un Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 6. panta 2. punkts - dalībvalstu pienākums nepieļaut ķīmisko piesārņojumu, kas var kaitēt ūdens ekosistēmām vai Natura 2000 teritorijām.

Kopsakarā ar iepriekš minēto un vēl ņemot vērā, ka ziņojums nesatur:

[2] https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/SAMANCTA/EN/Safety/HP_EN.htm

1) pilnu vielu sarakstu (tostarp nanomateriālus un PFAS, ja tādi izmantoti),
2) norādes par vielu tirgotāju - tirdzniecības nosaukumu un ražotāju,
3) ne CAS Nr., ne ES Nr.,
4) pilnu CLP klasifikāciju (piem., H412, H400, PBT/vPvB statuss),
5) plānoto lietojuma, zudumu un atkritumu apjomu uz vienu turbīnu un visam parkam gadā,
6) vides risku kvantitatīvu novērtējumu – emisiju modeļi normālas ekspluatācijas un avārijas scenārijiem (vējš, lietus, noteces virzieni),
7) tehniskos risinājumus notekūdeņu un virszemes noteces savākšanai/attīrīšanai, tostarp:
    a. virszemes notekas izolāciju,
    b. absorbentu vai sorbenta filtru sistēmu parametrus,
    c. monitoringa programmu (paraugu ņemšanas punkti, biežums, rādītāji),
8) Avārijas rīcības plānu ķīmiskās noplūdes gadījumam, saskaņotu ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu,
9) Atkritumu apsaimniekošanas shēmu, kas atbilst MK noteikumu Nr. 1050 " Sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu veikšanas kārtība" prasībām un apliecina līgumu ar licencētu bīstamo atkritumu apsaimniekotāju,

un atbilstoši likuma "Par ietekmes uz vidi novērtējumu" 3. pantam,

LŪGUMS

atteikt akceptēt SIA" K2 Ventum" sagatavoto IVN ziņojumu.

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu. Lūgums saziņai un dokumentu apritei izmantot elektronisko pastu:

E-pasts:

Tālr.